

Borås kommun
boras.stad@boras.se
Rektorn vid Äsperedskolan
ulf.sjoberg@boras.se

Beslut för grundskola

efter tillsyn av Äsperedskolan
i Borås kommun

Tillsyn i Äsperedskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Borås kommun under våren 2013. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Äsperedskolan besöktes av Skolinspektionen den 25 januari 2013.

Fakta om skolan

Äsperedskolan är lokalintegrerad med förskola och fritidshem. Verksamheten omfattar förskoleklass, årskurserna 1–6 och fritidshem. Vid skolan går 14 elever i förskoleklass och 57 i grundskolan. Äsperedskolan är en åldersintegrerad verksamhet. Förskoleklassen är integrerad med årskurserna 1-2. Skolan har cirka 15 anställda i personalen. Skolan leds vid tiden för tillsynen av en sedan två dagar nytillträdd rektor. Rektorn har även ansvaret för ytterligare två skolor, Rångedalaskolan och Aplaredskolan. Skolan har under höstterminen 2013 haft flera rektorsbyten och tf. rektorer.

Skolan redovisar en sammanställning av elevernas resultat i årskurserna 3 och 6. För läsåret 2011/12 visar skolans sammanställning att 83 procent av eleverna når de nationella målen i ämnet matematik och 67 procent i svenska. För eleverna i åk 6 visar sammanställningen att samtliga elever når de nationella målen i ämnena engelska, matematik och svenska vid läsårets slut våren 2012. För övriga ämnen saknas uppgifter. Vid besöket redovisar läraren i åk 6 att samtliga elever erhållit betyget E eller högre i samtliga ämnen de får undervisning i höstterminen 2012.

Offentlig statistik visar att samtliga elever i årskurs 6 på Äsperedskolan nått kravnivån på samtliga delprov i matematik och engelska läsåret 2011/12. I svenska saknas uppgift för årskurs 6 och i årskurs 3 saknas uppgifter för samtliga ämnen.

Helhetsbedömning

Äsperedskolan har under höstterminen saknat ett fungerande ledarskap på grund av upprepade rektorsbyten. Detta har medfört att delar av det särskilda stödet inte fungerat och att skolans personal saknat den ledning och styrning som behövts. Det har inte heller funnits någon systematik i rektorns arbete tillsammans med lärarna för att analysera kunskapsresultaten.

För att utveckla undervisningen måste skolan arbeta med det systematiska kvalitetsarbetet. Det innebär att rektor måste se till att skolan fortsättningsvis tar fram en samlad bild av kunskapsresultaten i samtliga ämnen och årskurser där

det finns kunskapskrav och använder den som en utgångspunkt i ett systematiskt kvalitetsarbete. Äsperedskolan måste dokumentera och utifrån kunskapsresultat och andra resultat utvärdera effekterna av det arbete som görs samt dra slutsatser om vilka åtgärder som ska vidtas under den kommande perioden för att öka måluppfyllelsen. Ett systematiskt kvalitetsarbete är grunden för att rektorn ska kunna identifiera utvecklingsbehov och utifrån det leda skolan pedagogiskt så att verksamheten utvecklas och måluppfyllelsen ökar.

Rektorn vid skolan är ny tillträdd och uttrycker en ambition att leda skolan och utveckla det pedagogiska arbetet. Vid Skolverkets inspektion 2006 hade skolan behov av förbättringsinsatser när det gällde uppföljning elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen. Dessutom behövde kvalitetsredovisningen förbättras och även då gällde det att kvalitetsarbetet måste vara ett redskap för det kontinuerliga förbättringsarbetet. Det är anmärkningsvärt att skolan vid denna tillsyn uppvisar samma brister.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på ett antal områden som huvudman och rektor måste åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse. Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Borås kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 6 september 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Trygghet och studiero

Bedömning

Borås kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Skolan ska genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling.
- Personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling ska anmäla detta till rektorn.
- Signaler om kränkande behandling ska rapporteras till huvudmannen.

Motivering

Enligt skollagen ska lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten anmäla detta till rektorn. En rektor som

får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling.

Vid intervju med rektorn framkommer det att skolan visserligen har rutiner för hur rektor ska anmäla signaler om kränkande behandling till huvudmannen men att lärare inte anmält till rektorn och rektorn inte anmält till huvudmannen. Detta visar att skolan inte har haft fungerande rutiner för anmälan om kränkande behandling.

Enligt rektorn bedrivs värdegrundsarbetet i övrigt ändamålsenligt. Såväl rektor som lärare uppger att kränkningar sällan förekommer på skolan som helhet även om det varit stora problem i en enskild grupp. Rektor och lärare uppger att insatser gjorts då någon elev kränkt andra men att inte tillräckliga åtgärder gjorts på grupp- eller organisationsnivå för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling. Elevhälsans personal uppger att kränkningar inte kommer till elevhälsoteamet (EHT), eller att de inte blir informerade förrän det gått lång tid. Elevhälsopersonalen uppger även att kännedom om hot och våld och kränkningar inte har förts vidare till huvudmannen, eftersom rektor inte funnits på plats. Personalen menar vidare att rutinerna varit otydliga. Elevhälsopersonalen menar även att de inte arbetat med att lösa problem på grupp- och organisationsnivå utan enbart arbetat med enskilda elever.

Utredningen visar att huvuddelen av eleverna erbjuds en utbildning som vid tillsynstillfället präglas av trygghet och studiero. Skolan saknar dock fungerande rutiner för att personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling anmäler detta till rektorn. Skolans personal har underlåtit att anmäla till rektor då en elevs kränkande beteende blivit "normaliserat" och därför har skolans rutiner frångåtts. Skolans rutiner för hur signaler om kränkande behandling ska rapporteras till huvudmannen har inte heller följts av rektor. Skolan har inte i tillräcklig omfattning genomfört åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling i de grupper där detta förekommit. Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

6 kap. 7 och 10 §§ skollagen

Särskilt stöd

Bedömning

Borås kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Eleverna ska få det särskilda stöd som utredningen har visat att de behöver.
- Rektor ska se till att behovet av särskilt stöd skyndsamt utreds.
- Vid utredningen ska samråd med elevhälsan ske.
- Rektor ska se till att beslut fattas om åtgärdsprogram och att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.
- Åtgärdsprogrammet ska följas upp och insatserna ska utvärderas löpande.

Motivering

I skollagen anges att rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. I skollagen anges vidare att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Av samtal med rektorn och lärare framkommer att skolan har rutiner för att identifiera elever som kan befaras inte nå kunskapskraven. Rektorn ser till att elevens behov utreds men uppger att det kan ta lång tid innan utredningen påbörjas och att själva utredningen sen tar lång tid den också. Även lärare uppger att det kan dröja länge upp till en termin innan de får resultatet av en utredning och kan utforma stödet efter elevens behov. Lärare menar att de allt för länge arbetar utan att riktigt veta vad eleven har för behov och även om stöd och anpassning görs under utredningstiden så dröjer det innan det upprättas ett åtgärdsprogram och insatser genomförs inte alltid inom ramen för detta. Lärare och personalen i elevhälsan uppger att det inte alltid är så att elevhälsan utreder eller aktivt medverkar i alla utredningar där det skulle behövas. Rektorn uppger att rutinerna runt samråd med elevhälsan inte har följts under hösten 2012 och uppger att det beror på att det under delar av hösten saknats en fungerande rektor på plats och att elevhälsan inte har haft den bemanning som ska finnas enligt organisationen.

Lärare uppger att det finns fall där elever inte får det särskilda stöd som utredningen har visat att de behöver. Lärare uppger även att åtgärdsprogram inte har följts upp och att insatserna inte har utvärderats under höstterminen 2012 på grund av att det saknats rektor och att elevhälsans personal inte har bistått lärarna i arbetet med särskilt stöd.

Rektorn och elevhälsans personal uppger också att det finns enstaka elever som inte får det särskilda stöd som utredningen har visat att de behöver. Elevhälsan uppger även att de normalt inte bistår vid utredningen inför upprättandet av åtgärdsprogram eller vid själva upprättandet eller genomförandet, de är inte heller delaktiga i uppföljningen av åtgärdsprogrammen. Det är endast specialpedagogen som kan bli tillfrågad i vissa fall under processen med åtgärdsprogram men det har inte fungerat under hösten 2012.

Av de åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av framgår inte alltid vilka elevens behov är utan där anges mer en beskrivning av vilka åtgärder som behöver sättas in. Åtgärdsprogrammen anger lång- och kortsiktiga mål och när åtgärder ska följas upp. Däremot anges inte hur behoven ska tillgodoses, det saknas ofta en koppling mellan behov, mål och föreslagna åtgärder. Det framgår inte heller hur åtgärdsprogrammen ska följas upp och utvärderas.

Av utredningen framgår att eleverna inte får det särskilda stöd som utredningen har visat att de behöver. Vidare framgår att utredning av en elevs behov av särskilt stöd inte alltid sker skyndsamt och att samråd med elevhälsan inte alltid sker i fall där det är behövligt. De åtgärdsprogram som beslutats anger inte alltid vilka elevens behov är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärder ska följas upp och utvärderas. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

3 kap. 8–9 §§ skollagen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Borås kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Rektor ska ha god kunskap om det inre arbetet i skolan och verkar särskilt för att utbildningen planeras och utvecklas med inriktning att uppfylla de nationella målen för utbildningen
- Rektor ska se till att den pedagogiska personalen arbetar utifrån de nationella styrdokumentet.
- Rektor ska ansvara för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.

- Rektorn ska ta ansvar för att kvalitetsarbetet är dokumenterat.

Motivering

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Rektor ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Enligt skollagen ska det på skolenhetsnivå genomföras ett kvalitetsarbete som består i att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra föreskrifter uppfylls och kvalitetsarbetet ska dokumenteras. Enligt läroplanen ansvarar rektorn för skolans resultat och för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven.

Rektorn uppger att det har varit brister i ledarskapet under höstterminen 2012 då det har bytts rektor och varit problem med kontinuiteten fram till det att nuvarande rektor tillträtt för två dagar sedan. Rektor uppger att det även lett till att det finns brister när det gäller det systematiska kvalitetsarbetet.

Rektorn säger att tidigare rektorer uppgett att det varit fullt upp med elevärenden, personalärenden och andra akuta insatser så det har inte skett något systematiskt kvalitetsarbete tidigare. Det har, enligt rektorn, lett till att personalen varit sina egna ledare och att det utvecklats till en personalstyrd verksamhet.

Det har, enligt rektorn, varit svårt att verka för att utbildningen i skolan planeras och utvecklas med inriktning att uppfylla de nationella målen för utbildningen då det inte har gjorts någon systematisk granskning av kunskapsresultaten.

Skolan redovisar inga dokument som följer upp elevernas kunskapsresultat på skolenhetsnivå eller analyser i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven. Rektor uppger att kvalitetsarbetet och dokumentationen av kunskapsresultaten är utvecklingsområden för skolenheten.

Lärare uppger att det inte genomförs systematiska och kontinuerliga uppföljningar av utbildningen och att det inte heller genomförs ett systematiskt utvecklingsarbete som tar sin utgångspunkt i de mål som finns för utbildningen. Lärare uppger att de främst diskuterar elevernas resultat med varandra och i arbetslagen.

Tillsynen visar att skolans kvalitetsarbete brister även inom andra viktiga områden. Det finns till exempel ingen tydlig analys av resultaten av skolans vidtagna åtgärder när det gäller värdegrundsarbetet eller hur skolans arbete med särskilt stöd har påverkat elevernas kunskapsutveckling.

Av utredningen framgår att rektorn inte verkat för att utbildningen planeras och utvecklas med inriktning att uppfylla de nationella målen för utbildningen. Vidare visar utredningen att skolan saknar ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete på skolenhetsnivå med inriktning på att de mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra författningar uppfylls. Det saknas också rutiner för att dokumentera kvalitetsarbetet. Detta innebär att rektor inte tagit ansvar för skolans resultat och för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete bestående i planering och uppföljning av utbildningen vid skolenheten, samt omsätter inte resultaten i åtgärder för att uppfylla de nationella målen och utveckla utbildningen. Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

2 kap. 9 § skollagen, 4 kap. 4 – 6 §§ skollagen

Lgr 11, 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Borås kommun en anmärkning.

Borås kommun ska vidta åtgärder för att rätta till bristerna och redovisa de vidtagna åtgärderna till Skolinspektionen senast den 6 september 2013.

Bedömning och betygssättning**Bedömning**

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brister inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Omdömena i de skriftliga individuella utvecklingsplanerna avser inte elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven.
- I de individuella utvecklingsplanerna framgår inte vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Motivering

Enligt skollagen ska läraren i en skriftlig individuell utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i. I de individuella utvecklingsplanerna ska det vidare framgå en sammanfattning av vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

Lärare uppger att det genomförs utvecklingssamtal en gång per termin och i samband med dessa upprättas en individuell utvecklingsplan och ges skriftliga omdömen.

De skriftliga omdömena i de individuella utvecklingsplanerna som Skolinspektionen tagit del av saknar i flera fall koppling till kunskapskraven. Flera av de individuella utvecklingsplanerna innehåller heller inte en sammanfattning av vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Lärare menar att de skriftliga omdömen som lämnas till elev och vårdnadshavare i kombination med elevens IUP samt den muntliga genomgång som sker vid utvecklingssamtalet beskriver elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven. Eleverna bekräftar att de vid utvecklingssamtalen får veta hur de ligger till i förhållande till kunskapskraven.

Av utredningen framkommer att de skriftliga omdömena i de individuella utvecklingsplanerna inte avser elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven. I de individuella utvecklingsplanerna framgår inte vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt. Skolinspektionen vill framhålla att det inte är tillräckligt att främst ge en muntlig information om elevens kunskapsutveckling.

Skolinspektionen bedömer att överträdelsen är mindre allvarlig då det vid tillsynen framkommer att elev och vårdnadshavare vid utvecklingssamtalen får en muntlig information om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen eleven har fått undervisning i. Huvudmannen tilldelas en anmärkning och ska avhjälpa bristen.

Författning

10 kap. 13 § skollagen

Omfattning och resurstillgång

Bedömning

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brister inom bedömningsområdet Omfattning och resurstillgång.

- Eleverna har inte tillgång till utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning och för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas.

Motivering

Av skollagen framgår att skolan för utbildningen ska ha de lokaler och den utrustning finnas som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas.

Vid besöket på skolan kan Skolinspektionen konstatera att det finns få datorer. Elever uppger vid intervju att det finns få datorer och att de som finns fungerar dåligt. "De som finns är långsamma" vilket, enligt eleverna, får till följd att de exempelvis inte hinner göra klart enskilda arbeten på lektionstid. I samtal med elever och lärare vid lektionsbesök framkommer även att det kan bli en begränsning då variationen och den individuella anpassningen i undervisningen minskar då alternativet att "gå och sätta sig vid datorn och jobba" är begränsat.

Rektorn uppger vid intervju att det finns dåligt med datorer och uppkopplingar. Rektorn uppger att detta är ett prioriterat område för skolan och att behoven kommer att inventeras under våren 2013 och åtgärdas under hösten 2013.

Utredningen visar att skolan inte i tillräcklig omfattning har utrustning i form av välfungerande datorer som behövs för en tidsenlig utbildning. Skolan uppfyller därmed inte författningarnas krav. Skolinspektionen bedömer att överträdelsen är mindre allvarlig eftersom huvudmannen har en plan för att komplettera skolans utrustning med fungerande datorer, nätuppkopplingar och projektorer i fler klassrum. Huvudmannen tilldelas därför en anmärkning och ska avhjälpa bristen.

Författning

2 kap. 35 § skollagen

I ärendets slutliga handläggning har jurist Julie Svane deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Hans Larson
Enhetschef

Jonas Nygren
Föredragande

Bilaga: Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med

anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).